

Mustafa Cuma: "Suriye'de Federalizmi Savunuyoruz ve Ülkenin Geleceği İçin En Uygun Yol Olduğunu Düşünüyoruz."

Suriye sorununun önemli boyutlarından birini Suriye Kürtleri oluşturmaktadır. Suriye Kürtleri arasında önemli aktörlerden biri Kürt Ulusal Konseyi bünyesinde yer alan ve kısaca Azadi olarak bilinen Kürt Özgürlük Partisi'dir. Partinin 2001 yılından bu yana liderliğini yürüten Mustafa Cuma ile Erbil'de bir araya geldik. Görüşmede partinin geçmişi, temel sorunlara bakışı ve Türkiye ile ilişkiler gibi konuları ele daldık.

Mustafa Cuma: "We Are in Favor of Federalism in Syria and We Believe It Is For the Best of the Future of the Country."

One of the important dimensions of the Syria problem is the Syrian Kurds. The Kurdish Freedom Party, which is found within the the Kurdish National Council and also known as Azadi in brief, is one of the major actors among Syrian Kurds. We talked to Mustafa Cuma, who has been leader of the Party since 2001, in Erbil. During the interview, we talked about the issues such as the background of his party, the outlook on main problems, and relations with Turkey.

Hasan Kanbolat, Serhat Erkmen, Oytun Orhan

Söyleşi

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Adım Mustafa Cuma. Suriye Kürt Azadi Partisi'nin Genel Sekreteri'yim.

ORSAM: Suriye'deki mevcut durumu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz ve bu süreç Kürtler için ne anlam ifade etmektedir?

MUSTAFA CUMA: Ülkemiz büyük bir tehlikeye altındadır. Gelecek halen belirsizdir. Ülkede büyük bir savaş ve yıkım söz konusudur. Beşar Esad, ülkeye barış gelmesi adına yapması gereken iktidardan vazgeçmek konusunda hiçbir adım atmamaktadır. Tüm Doğu ülkelerinde otoriter bir iktidar anlayışı hakimdir. İktidara gelen her yönetici, kral koltuğunu bir şekilde korumayı

Yakın zaman önce Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Erbil'de görüşüldü. Çok derin siyasi görüşleri vardır. Bu düşüncelerin AK Parti ve Türkiye'nin görüşleri olmasını arzuluyoruz. Kürt meselesi bölgenin en önemli meselesidir.

düşünmektedir. Halkları da köleleri olarak görmektedir. Bu tarz anlayış iktidarı bırakmamayı, sonuna kadar savaşmayı ve insanları öldürmeyi beraberinde getirmektedir. Suriye'de İsrail'e karşı savaşmak adı altında ordular oluşturmuş ve silahlar alınmıştır ancak bu silahların hepsi İsrail'e karşı değil kendi halkına karşı kullanılmıştır. Dolayısıyla Suriye'deki sorunun nasıl çözüleceği tam bir soru işaretidir. Suriye'nin stratejik önemi de sorunu karmaşıklaştırmakta ve uluslararası boyutu öne çıkarmaktadır. Suriye konusunda mücadele eden tüm aktörler soruna kendi çıkarları penceresinden yaklaşmaktadır. Suriye sorununun çözümü için iki yol vardır. Birincisi iç çözümdür ki bu Özgür Suriye Ordusu üzerinden gerçekleşecektir. İkincisi ise uluslararası bir çözümdür. Eğer Beşar Esad insanları öldürmeye son verirse bu Suriye sorununun çözümü için en iyi yol olacaktır. Eğer bu olmayacaksa sonuçta bir uluslararası müdahale olacaktır. Bu karar BM Güvenlik Konseyi veya NATO tarafından alınacaktır. Beşar Esad'ın demokratik ve çok partili bir siyasal yaşamı hayata geçirmesi ve halkın isteklerine uyması sorunun çözümü için en iyi yoldur. Suriye'nin geleceği adem-i merkezîyetçi bir yapıdadır. Çünkü Suriye'de çok farklı toplumsal gruplar yer almaktadır. İki temel ulus yer almaktadır ki bunlar Araplar ve Kürtlerdir. Bunun dışında bazı azınlıklar yer almaktadır ki bunlar da Türkmenler, Çerkezler, Keldaniler, Süryaniler gibi gruplardır. Bir de mezhepsel gruplar vardır. Aleviler, Dürziler, Şiiler, İsmaililer, Hırsitiyanlar bu gruplar arasındadır. Bu nedenle Suriye'de çok partili ve demokratik bir yapı olmalıdır.

ORSAM: Türkiye'nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

MUSTAFA CUMA: Biz Suriye'de Türkiye'ye dostumuz olarak bakıyoruz. Kürtler olarak da Türkiye'nin Kürtlerin dostu olması gerektiğini savunuyoruz ki bu şu anda ne yazık ki geçerli değildir. Kürtler Ortadoğu'nun en önemli unsurlarındandır. Kürtler dört ayrı ülkede yaşamaktadır. Bunlar içinde en büyüğü Türkiye'dedir. Yakın zaman önce Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Erbil'de görüşüldü. Çok derin siyasi görüşleri vardır. Bu düşüncelerin AK Parti ve Türkiye'nin görüşleri olmasını arzuluyoruz. Kürt meselesi bölgenin en önemli meselesidir. Türkiye de bölgenin büyük gücü olarak bölgede barış içinde yaşamak için Kürt sorununu barışçı biçimde çözmesi gerekmektedir. Kürt sorununun çözümü olmadan bölgede gelecek olmayacaktır. Son birkaç yılda Türkiye'nin Kürtlere yaklaşımında olumlu değişimler söz konusudur. Bu tüm bölgenin, Türk, Arap, Fars tüm grupların geleceği için olumludur. Türkiye'nin büyük güç olarak Suriye konusunda inisiyatif alması ve öncü olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye Suriye'de Kürt arzularına karşı durmamalıdır. Türkiye'nin temel çıkarı Kürtlerle birlikte olmak, onları desteklemektir.

ORSAM: Suriye muhalefeti ile Kürt muhalefeti arasındaki ilişkiler konusunda ne söyleyebilirsiniz?

MUSTAFA CUMA: Suriye muhalefesinde çok farklı gruplar yer almaktadır. Bu gruplar arasında bir uzlaşım olmalıdır. Her bir Suriyeli muhalif grup belli bir ülke ya da gruba bağlılık-yakınlık duyduğu için Suriye sorununun çözümünde tüm bu aktörlerin çıkarı ve isteklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Herkesin isteğinin yerine gel-

diği bir uzlaşma gerekmektedir. Abdülbasit Sayda tarafından liderlik edilen Suriye Ulusal Konseyi de farklı grupların farklı bakışı nedeniyle sorun yaşamaktadır. Biz Beşar Esad'ın iktidardan uzaklaşması gerektiğine inanıyoruz. Tüm muhalif partilerin de demokratik ve çok partili bir devlet kurma noktasında bir araya gelmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yakın zaman önce tüm gruplar arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Suriye Ulusal Konseyi ve Kürt Ulusal Konseyi bir araya geldi. Ardından Arap Ligi Genel Sekreteri ile de bir araya gelindi. Taraflar arasındaki ilişkinin yeniden belirlenmesi ve bazı noktalar üzerinde uzlaşılması konusunda anlaşıldı. Eğer bu iki yapı arasında bir uzlaşma sağlanabilirse bu Suriye muhalefetinin bütünlüğünün sağlanması açısından önemli bir adım olacaktır. Bu olursa muhalefet tek el olacak ve uluslararası aktörler de Suriye muhalefeti üzerinde mutabık kalacaktır. Bu durumda Suriye sorununun çözümünde önemli bir yol alınabilir.

ORSAM: Partiniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Partimiz ilk olarak 1957 yılında kurulmuştur. Adı o zaman Suriye Kürdistan Demokratik Partisi (SKDP) idi. Bir yıl sonra Kürdistan ifadesi Kürt olarak değiştirildi. Bu durum 1970 yılındaki kongreye kadar devam etmiştir. Ardından üç parçaya bölünmüştür. Biz adımızı koruduk ve sadece "Solcular" adını ekledik. Bu 1980 yılına kadar devam etti. 1980 yılında adımızın değiştiği bir kongre oldu ve partinin adı "Kürt Halkın Birliği" oldu. Lideri de Salah Bedrettin idi. Bu Salah Bedrettin'in istifa ettiği ve benim Genel Sekreter olduğum 2001 yılına kadar devam etti. 2005 yılına kadar da "Kürt Halkın Birliği" adını koruduk. Bu tarihten itibaren Kürt Halkın Birliği ve Kürt Sol Partisi birleşerek bugünkü "Azadi" partisini kurmuş oldu. Bu adı da halen koruyoruz.

ORSAM: Suriye'nin geleceği için en iyi modelin adem-i merkezîyetçi ir yapı olduğunu belirttiniz Bunu biraz açabilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Birçok grubun birlikte yaşadığı toplumlarda adem-i merkezîyetçi bir yapı olmalıdır. Suriye'de de birçok etnik ve mezhepsel gruplar bir arada yaşamaktadır. Suriye'de barış içinde bir arada yaşanması için böyle bir modelin gelmesi gerekmektedir. Her bir grubun kendi haklarına kavuşması gerekmektedir. Irak'ta olduğu gibi olmalıdır ve gelecekte İran ve Türkiye'de de adem-i merkezîyetçi bir yapı olması gerekmektedir. Her grup kendi haklarına sahip olmalıdır. Birbiri ile savaşmak yerine birlikte barış içinde yaşanmalıdır.

ORSAM: Adem-i merkezîyetçilik federalizmden farklı mıdır?

MUSTAFA CUMA: Hayır, benzer şeylerdir ve bu doğru çözüm yoludur.

ORSAM: Partiniz Suriye'de Kürtler için bir federal bölge oluşturulmasını savunmakta mıdır?

MUSTAFA CUMA: Evet, savunuyoruz ve bunun Suriye'nin geleceği için en uygun olduğunu düşünüyoruz.

ORSAM: Bu federal bölgenin yapısı hakkında biraz bilgi verebilir misiniz, bu bölge nereleri kapsayacaktır?

MUSTAFA CUMA: Temel olarak üç vilayeti kapsayacaktır. Halep, Haseke ve Rakka. Suriye'de Kürt bölgesi 22 bin kilometre karedir. Bu da Lübnan'ın iki katı büyüklüğüne denk düşmektedir. Suriye'de 4 milyona yakın Kürt yaşamaktadır. Son yüzyılda bir Araplaştırma politikası uygulandı. İnsanlar yerlerinden edildi. İdlib'te, Lazkiye'de bu yapıldı. Kürt olan ancak Araplaştırma nedeni ile dilini unutanlar söz konusudur. Halep'in kuzeyi bir Kürt bölgesi idi ancak Araplaştırma politikaları nedeniyle buralar Araplaşmış durumdadır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

* Bu söyleşi 2 Eylül 2012 tarihinde ORSAM tarafından Irak'ın Erbil şehrinde gerçekleştirilmiştir.